

Szociális Szolgáltatások igénybevehetősége - 2015

2015. január 1-től több jogszabály tételesen rendelkezik arról, hogy az egyes szociális, és gyermekjóléti szolgáltatások, valamint a gyermekvédelmi szakellátás körében melyek azok, amelyek vonatkozásában ugyanazon a napon ugyanazon ellátott általi igénybevétele finanszírozható, illetve nem finanszírozható.

A vonatkozó jogszabályok:

- Magyarország 2015. évi központi költségvetéséről szóló 2014. évi C. törvény (a továbbiakban: Kvtv.),
- a támogató szolgáltatás és a közösségi ellátások finanszírozásának rendjéről szóló 191/2008. (VII. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Tkr.)

A Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal által kiadott 2015. január 8-án megjelent Tájékoztató az együttes finanszírozás szabályairól szóló dokumentum több ponton ellentmondásokra hívja fel a figyelmet, egyben a hivatkozott jogszabályokban előírtak ütköznek az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendeletben előírtakkal, egyúttal a szolgáltatók esetében fennakadásokat okoznak feladatuk ellátása során.

Részletesen:

A Tájékoztató 15. pontja szerint a **támogatott lakhatás** esetében ugyanazon ellátott esetében ugyanazon napra együttesen nem finanszírozható szolgáltatások/ellátások

- szociális étkeztetés
- házi segítségnyújtás
- demens személyek nappali ellátása,
- fogyatékos személyek nappali ellátása
- pszichiátriai betegek nappali ellátása
- szenvedélybetegek nappali ellátása
- hajléktalan személyek nappali ellátása

Vonatkozó jogszabályi hely: Kvtv. 9. sz. melléklet (nem állami, egyházi fenntartókra vonatkozik)

A Tájékoztató 17. pontja értelmében ugyanakkor a támogató szolgáltatás és a **közösségi alapellátás** esetében ugyanazon ellátott esetében ugyanazon napra együttesen nem finanszírozható szolgáltatások/ellátások:

- gyermekjóléti alapellátás (a gyermekjóléti szolgáltatás kivételével)
- szociális szakellátás
- gyermekvédelmi szakellátás

Vonatkozó jogszabályi hely: Tkr. 2. § (7) bekezdés c) pont

Ellentmondások:

A Kvtv. 9. számú melléklete a támogatott lakhatás esetében az alábbiakat határozza meg: A támogatást azok a fenntartók vehetik igénybe, amelyek a Szocvtv. 75. § (1) bekezdése alapján tartanak fenn támogatott lakhatást szenvedélybetegek részére. A támogatás azonos időszakban ugyanazon ellátott után a 2. melléklet III. 3. c)-i) alpontok szerinti támogatással együtt nem vehető igénybe.

Ktv. 2. melléklet III. 3. c)-i) alpontok:

- c) Szociálisétkeztetés
- d) Házi segítségnyújtás
- e) Falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás
- f) Időskorúak nappali intézményi ellátása
- g) Fogyatékos és demens személyek nappali intézményi ellátása

- h) Pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali intézményi ellátása
- i) Hajléktalanok nappali intézményi ellátása

Közösségi alapellátások esetében a szakosított ellátások közé tartozó támogatott lakhatással történő együttes finanszírozás tehát jogszabályilag és szakmailag megalapozott, ugyanakkor jelenleg a gyakorlatban finanszírozott formában nem kivitelezhető.

Közösségi ellátások esetében a Tkr. 2. § (7) bekezdés c) pont alapján a teljesített feladatmutató meghatározása során nem vehető figyelembe az adott napon az azzal az ellátottal teljesített feladatmutató, aki ugyanazon a napon az Szt. 20/C. § (2) bekezdésének és a Gyvt. 139. § (3) bekezdésének hatálya alá nem tartozó *cb*) szociális szakellátásban is részesül, a (8) bekezdésben meghatározott kivételekkel.

Lakóotthonok és közösségi ellátások vonatkozásában az 1/2000. (I. 7.) SzCsM rendelet a pszichiátriai és szenvedélybetegek lakóotthonára vonatkozó különös szabályairól rendelkező 101. § (3) bekezdése előírja, hogy a pszichiátriai, illetve a szenvedélybetegek lakóotthonában élőket - a 98. § (2) bekezdésében foglaltak mellett - a közösségi pszichiátriai gondozó, illetve a szenvedélybetegek közösségi gondozója is szükség szerint, de legalább hetente egyszer meglátogatja. Ezen előírás jelenleg a gyakorlatban finanszírozott formában nem kivitelezhető. Mivel a lakóotthonok 2014. december 31-vel megszűntek, ezért a 2015. év finanszírozási kérdéseit a probléma már nem érinti, ugyanakkor a 2014-es év utolsó két hónapjában a KENYSZI rendszer nem engedte a két szolgáltatás együttes igénybevételét, az azt megelőző gyakorlattal ellentétben.

Egyéb anomáliák:

Támogatott lakhatás:

Az 1993. évi III. Tv. (továbbiakban Szt.) 75. §. (1) bekezdés d) pontja értelmében a támogatott lakhatás az ellátott önálló életvitelének fenntartása, illetve elősegítése érdekében biztosítja

- d) az ellátott komplex szükségletfelmérése alapján, erre vonatkozó igény esetén
 - da) az étkezést,
 - db) az ápolás-gondozást,
 - dc) a fejlesztést,
 - dd) a társadalmi életben való részvételt segítő szolgáltatásokat.

A Szt. 75. §. (3) bekezdése értelmében

- (3) Az (1) bekezdés d) pontja szerinti szolgáltatásokat a fenntartó
 - a) szociális szolgáltatást nyújtó szolgáltatóval, intézménnyel kötött megállapodás útján,
 - b) más támogatott lakhatást nyújtó fenntartóval együttesen, a közös működtetésre vonatkozó megállapodás alapján (hálózat),
 - c) szu más, a tevékenységi köre szerinti működési engedéllyel rendelkező vagy a szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett szervezettel kötött megállapodás útján,
 - d) az intézményi szolgáltatások intézményen kívüli szervezet által történő ellátásának szabályai szerintis biztosíthatja.

Mindez a támogatott lakhatás működési engedélyének kiadásának is feltétele, a szolgáltatónak rendelkeznie kell a fentiekre vonatkozó együttműködési megállapodásokkal.

Vonatkozó Jogszabályi hely: Támogatott lakhatás engedélyezése 321/2009. (XII. 29.) Korm. Rendelet (Szmr.)

Előírás: Ha támogatott lakhatás esetén az Szt. 75. § (1) bekezdés d) pontja szerinti szolgáltatásokat az Szt. 75. § (3) bekezdése alapján biztosítják, csatolni kell az erről szóló megállapodást.

Ugyanakkor a Kvtv. 9. számú melléklete, a Tkr. 2. § (7) bekezdés c) pontja, valamint a Kvtv. 2. sz. melléklet Kiegészítő szabályok 5. pont if) bekezdése ezen együttműködések finanszírozási szempontból ellehetetleníti.

Vonatkozó előírások:

Kvtv. 9. számú melléklete

A támogatást azok a fenntartók vehetik igénybe, amelyek a Szocvtv. 75. § (1) bekezdése alapján tartanak fenn támogatott lakhatást szenvedélybetegek részére. A támogatás azonos időszakban ugyanazon ellátott után a 2. melléklet III. 3. c)-i) alpontok szerinti támogatással együtt nem vehető igénybe.

Ktv. 2. melléklet III. 3. c)-i) alpontok:

- c) Szociálisétkeztetés
- d) Házisegít ségnyújtás
- e) Falu gondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás
- f) Időskorúak nappali intézményi ellátása
- g) Fogyatékos és demens személyek nappali intézményi ellátása
- h) Pszichiátriai és szenvedélybetegek nappali intézményi ellátása
- i) Hajléktalanok nappali intézményi ellátása

Tkr. 2. § (7) bekezdés c) pontja

Tkr. 2. § (7) bekezdés c) pont alapján a teljesített feladatmutató meghatározása során nem vehető figyelembe az adott napon az azzal az ellátottal teljesített feladatmutató, aki ugyanazon a napon az Szt. 20/C. § (2) bekezdésének és a Gyvt. 139. § (3) bekezdésének hatálya alá nem tartozó *cb*) szociális szakellátásban is részesül, a (8) bekezdésben meghatározott kivételekkel.

Kvtv. 2. sz. melléklet Kiegészítő szabályok 5. pont if) bekezdése

if) Adatszolgáltatási kötelezettséggel járó és támogatott szociális alapszolgáltatás esetén a támogatás szempontjából nem vehető figyelembe az ellátott arra a napra, amelyen adatszolgáltatási kötelezettséggel járó és támogatott gyermekjóléti alapellátásban, gyermekvédelmi szakellátásban vagy szociális szakosított ellátásban is részesül, az ig) alpontban foglalt kivételekkel.

ig) Hajléktalan személyek nappali ellátása esetén a támogatás szempontjából figyelembe kell venni az ellátottat, ha ugyanazon a napon éjjeli menedékhelyen vagy hajléktalan személyek átmeneti szállásán bentlakásos szociális intézményi ellátásban is részesül.

Szenvedélybetegek nappali és közösségi ellátása:

Hajléktalan-ellátás:

A szenvedélybetegekkel végzett segítő tevékenység során jellemzően előfordul, hogy az ellátott átmenetileg hajléktalan lesz. A gyakran több éve meglévő ellátotti kapcsolatot a jelenleg érvénybe lépő rendelkezések szerint ebben az esetben az ellátottal a szenvedélybetegek nappali és közösségi ellátásának meg kell szüntetnie – **miközben ez jelentős szakmai és költséghatékonysági kérdéseket vet föl, hiszen mitől várnánk a hajléktalan ember fejlődését, ha nem attól hogy pl. józanná válik.** Az ellátottnak tulajdonképpen választania kell, hogy vagy a lakhatása kerül megoldásra, vagy az egyébként a hajléktalanná válását jellemzően okozó szenvedélybeteg életmódjának megváltoztatásában kap szakellátást.

Hasonló a probléma, ha a szenvedélybeteg család Családok Átmenti Otthonában kerül elhelyezésre. Jellemző, hogy ilyenkor a befogadó intézmény előírja az ellátottnak a korábbi, a szenvedélybetegséggel kapcsolatos segítői kapcsolat fenntartását, mely jelen jogszabályi környezetben nem megvalósítható.

Jelen jogszabályi környezetben az alábbi, jellemzően szenvedélybetegek nappali ellátásához kapcsolódó szolgáltatásoktól esik el az ellátott:

- rehabilitációs intézeti előgondozás, motivációs interjú
- álláskeresés
- relapszus prevenció, visszaesés-megelőzés
- a meglévő képességek megtartása, illetve fejlesztése,
- a háziorvossal és a kezelőorvossal való kapcsolattartás révén a szolgáltatást igénybe vevő állapotának folyamatos figyelemmel kísérése,
- a pszicho-szociális rehabilitáció,
- a szociális és a mentális gondozás
- pszicho-educáció
- a szolgáltatások igénybevételére ösztönzés
- szenvedélybetegség kezelésével kapcsolatos csoportfoglalkozások
- tematikus és önismereti csoportfoglalkozások

Vonatkozó előírás:

Kvtv. 2. sz. melléklet Kiegészítő szabályok 5. pont if) bekezdése

if) Adatszolgáltatási kötelezettséggel járó és támogatott szociális alapszolgáltatás esetén a támogatás szempontjából nem vehető figyelembe az ellátott arra a napra, amelyen adatszolgáltatási kötelezettséggel járó és támogatott gyermekjóléti alapellátásban, gyermekvédelmi szakellátásban vagy szociális szakosított ellátásban is részesül, az ig) alpontban foglalt kivételekkel.

ig) Hajléktalan személyek nappali ellátása esetén a támogatás szempontjából figyelembe kell venni az ellátottat, ha ugyanazon a napon éjjeli menedékhelyen vagy hajléktalan személyek átmeneti szállásán bentlakásos szociális intézményi ellátásban is részesül.

Gyermekjóléti alapellátások és gyermekvédelmi szakellátások:

A probléma a 16-18 éves szenvedélybeteg fiatalokat érinti.

A szenvedélybetegekkel végzett segítő tevékenység során (különösen, ha családi konzultáció, lakókörnyezetben végzett közösségi ellátás történik) előfordul, hogy az ellátottat átmenetileg gyermekvédelmi intézetben helyezik el, vagy más gyermekvédelmi ellátásban is részesül.

Ebben az esetben szintén meg kell a szenvedélybeteg ellátásnak szakítani a vele végzett munkát, ezáltal a 16-18 éves szerhasználó fiatalok addiktológiai szociális ellátása ellehetetlenül.

Jelen jogszabályi környezetben az alábbi, jellemzően szenvedélybetegek közösségi ellátásához kapcsolódó szolgáltatásoktól esik el az ellátott:

- Pszicho-szociális rehabilitáció
- Családi beavatkozások, család-konzultáció
- A felépülésre való készség mérése, fokozása (felépülési modell)
- Változásra ösztönzés (motivációs interjú)
- Rövid intervenció
- Addiktológiai konzultáció (counseling)
- Esetmenedzselés
- Speciális programok
- Problémaelemzés, problémamegoldás

- **Készségfejlesztés**
- **Speciális programok**
- **Pszichoedukáció**
- **Speciális programok**

Vonatkozó előírás:

Kvtv. 2. sz. melléklet Kiegészítő szabályok 5. pont if) bekezdése

if) Adatszolgáltatási kötelezettséggel járó és támogatott szociális alapszolgáltatás esetén a támogatás szempontjából nem vehető figyelembe az ellátott arra a napra, amelyen adatszolgáltatási kötelezettséggel járó és támogatott gyermekjóléti alapellátásban, gyermekvédelmi szakellátásban vagy szociális szakosított ellátásban is részesül, az ig) alpontban foglalt kivételekkel.

ig) Hajléktalan személyek nappali ellátása esetén a támogatás szempontjából figyelembe kell venni az ellátottat, ha ugyanazon a napon éjjeli menedékhelyen vagy hajléktalan személyekátmeneti szállásán bentlakásos szociális intézményi ellátásban is részesül.

Összefoglalásként: véleményünk szerint a jelen jogszabályi környezetben félő, hogy sérül az **Emberi jogok, emberi méltóság, egyenlő ellátás elve**, a nemzetközi egyezményekben, így különösen az ENSZ Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Egyezségokmányában részletezett emberi jogok érvényesítése, különös tekintettel az élethez, a szabadsághoz és a biztonsághoz való jogra, az egészséghez fűződő jogra, melyek szerint biztosítani kell a lehető legmagasabb szintű, egyenlő egészségügyi és szociális ellátáshoz való hozzáférést minden rászoruló számára, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, marginalizálódott csoportokra.